

**ÜRETİMDEN SATIŞLARINA GÖRE
EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI'NIN
BÜYÜK SANAYİ KURULUŞLARI
2011 YILI DEĞERLENDİRMESİ**

Ender YORGANCILAR
Yönetim Kurulu Başkanı

➤ ÜRETİMDEN SATIŞLARINA GÖRE BÜYÜK SANAYİ KURULUŞLARI ÇALIŞMASINI 30 YILDAN BU YANA DEVAM ETTİRMEKTEYİZ.

➤ ÇALIŞMAMIZ 2002-2009 DÖNEMİNDE EGE BÖLGESİ'NDEKİ TÜM FİRMALARI, **2010 VE SONRASINDA İSE, SADECE ÜYELERİMİZİ KAPSAMAKTADIR.**

➤ 2011 YILI ÜRETİMDEN SATIŞLARI **25 MİLYON TL BARAJINI AŞAN ANKET ÇALIŞMASINA EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI'NIN 153 ÜYESİ** KATILMIŞTIR.

➤ SUNUMDAKİ DEĞERLENDİRMELER LİSTEYE GİREN İLK 100 ÜYEMİZE İLİŞKİNDİR.

➤ TÜM LİSTENİN %80'İNİN ÜRETİM YERİ İZMİR'DİR. %20'LİK KISMIN ÜRETİMİ, AĞIRLIKLI BÖLGE İLLERİ OLMAK ÜZERE, DİĞER İLLERDE DE OLUP, BUNLAR DA KONSOLİDE OLARAK ALINMIŞTIR.

➤ İLK 100 FİRMA İÇİNDE GEÇEN SENEYE GÖRE;

- 58 FİRMANIN SIRASINDA YÜKSELME,
- 31 FİRMANIN SIRASINDA DÜŞME GÖZLENİRKEN,
- 7 FİRMA SIRASINI KORUMUŞ, 4 FİRMA DA LİSTEYE YENİ GİRMİŞTİR.

100 Büyük Firma Listesinde**Listenin Tamamında (153)**

Ar-Ge Çalışması Olan	44 Firma	58 Firma
Yabancı Sermayeli	23 Firma	30 Firma
Zarar Bildiren	26 Firma	36 Firma
Kar Bildiren	74 Firma	117 Firma

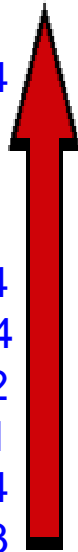
bulunmaktadır.

2011 SONUÇLARI İÇİN GENEL DEĞERLENDİRME:

- Küresel piyasalardaki gelişmelere paralel olarak 2010 yılında 2009 krizinin yaralarını saran Türkiye ekonomisi, 2011 yılını, dış girdi ve kaynak bağımlılığı gibi uzun vadeli yapısal sorunların çözülmemesi dışında, başarılı olarak kapatmıştı. Ekonomideki bu olumlu durum firmaların karnesine de yansımıştır.
- 2010 yılına göre 2011 yılında reel bazda; özsermaye, net aktifler ve ücretlerde gerileme yaşanırken, diğer göstergelerde reel artış görülmektedir.
- Cari bazda; son 2 yıla göre artan satışlara ve kara rağmen, özsermaye'nin giderek erimesi, zarardaki artış eğilimi, borçların artması yapısal sorunlar olarak dikkati çekmektedir.
- Özsermaye yapısı yetersiz olan ve gerek işletme sermayesi gerekse yatırımlar için borçlanmak zorunda olan firmalarımızın borçluluk oranları, 2011 yılında da artmıştır.
- Kriz sürecinden en fazla etkilenen demir-çelik sektöründeki firmalarımızın toparlandığını, ihracatta dokuma, giyim, gıda, içki, tütün ve taşıt sektörlerimizin, üretimde gıda, içki, tütün ile kimya, petrol sektörlerinin paylarının yüksek olduğunu görmekteyiz.

2010 yılına göre 2011 yılında firmalarımızın;

Üretimden Satışlar	%22
Ciro	%24
Kar	%17
Ar-Ge Gideri	%17
İstihdam	%7
Borçlar	%14
Net Katma Değer	%14
Zarar	%62
İhracat	%31
İthalat	%34
Faizler	%33

Özsermaye

%-4

100 BÜYÜK FİRMANIN TOPLAM 153 FİRMA İÇİNDEKİ PAYI (%)

BAŞLIKLAR	PAY (%)
İthalat Tutarı \$	97,8
Net Bilanço Karı	97,3
Araştırma Geliştirme Giderleri	97,0
Diğer Gelirler	96,4
Üretimden Satışlar	95,1
Toplam Ciro	94,9
İhracat Tutarı \$	94,9
Özsermaye	94,1
Net Aktif Toplamı	93,6
Borçlar Toplamı	93,3
Ödenen Maaş/Ücret Tutarı	91,1
Diğer Satışlar	90,8
Ödenen Kiralar	88,5
Ödenen Faizler	88,4
Çalışan Sayısı	87,6
Yabancı Sermaye Payı	77,7

100 BÜYÜK FİRMANIN SEKTÖRLER İTİBARIYLA ÜRETİMDEN SATIŞLARI (Bin TL)

Sektör	Firma Sayısı	Üretimden Satışlar
KİMYA, PETROL, LASTİK, PLASTİK	17	18.439.236
GIDA, İÇKİ, TÜTÜN	28	7.018.004
METAL ANA	6	3.532.036
TAŞIT ARAÇLARI	12	2.808.688
TAŞ VE TOPRAĞA DAYALI SANAYİ	10	1.461.105
DOKUMA, GİYİM, DERİ, AYAKKABI	10	1.293.984
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	3	1.356.703
METAL EŞYA, MAKİNA VE TEÇH.	5	710.677
KAĞIT VE BASIM	5	551.500
ELEKTRİK - ELEKTRONİK	1	367.393
DİĞER İMALAT	1	290.681
ORMAN ÜRN. VE MOBİLYA	2	129.761
TOPLAM	100	37.959.768
LİSTENİN TAMAMI	153	39.895.231

100 BÜYÜK FİRMA İÇİNDE EN YÜKSEK ÜRETİMDEN SATIŞ GERÇEKLEŞTİREN İLK 10 ÜYEMİZ (Bin TL)

2011 SIRA	2010 SIRA	FİRMA	SEKTÖR	ÜRETİMDEN SATIŞLAR
1	1	TÜPRAŞ A.Ş. İZMİR RAF. MÜD.	Rafine Edilmiş Petrol Ürünleri San.	12.601.764
2	3	PETKİM PETROKİMYA A.Ş.	Kimya San.	3.461.561
3	4	PHILSA PHILIP MORRIS A.Ş.	Tütün San.	1.489.445
4	5	İZMİR DEMİR ÇELİK A.Ş.	Demir Çelik San.	-
5	6	BMC SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Taşıt ve Diğer Ulaşım Araçları San.	838.018
6	11	TÜPRAG A.Ş. İZMİR ŞUBESİ	Maden San.	779.471
7	13	ÖZKAN DEMİR ÇELİK A.Ş.	Demir Çelik San.	666.779
8	7	ABALIOĞLU YEM ENTEGRE ŞB.	Et ve Et Ürünleri San.	663.084
9	9	PINAR SÜT A.Ş.	Süt ve Süt Ürünleri San.	643.946
10	14	KOCAER HADDE A.Ş. ALIĞA ŞB.	Demir Çelik San.	616.314

İlk 10 firma, 100 büyük firmanın üretimden satışlarının %61'ini karşılamaktadır.

100 BÜYÜK FİRMA İÇİNDE EN YÜKSEK İHRACAT GERÇEKLEŞTİREN İLK 10 ÜYEMİZ

SIRA	FİRMA	SEKTÖR
1	TÜPRAŞ A.Ş. İZMİR RAF. MÜD.	Rafine Edilmiş Petrol Ürünleri San.
2	PETKİM PETROKİMYA A.Ş.	Kimya San.
3	İZMİR DEMİR ÇELİK A.Ş.	Demir Çelik San.
4	DELPHI AUTOMOTIVE LTD. ESBAŞ ŞB.	Otomotiv Yedek Parça San.
5	ÖZKAN DEMİR ÇELİK A.Ş.	Demir Çelik San.
6	CMS JANT A.Ş.	Otomotiv Yedek Parça San.
7	KARDEMİR LTD.ŞTİ. ALIĞA ŞB.	Demir Çelik San.
8	HUGO BOSS LTD.ŞTİ.	Dış Giyim San.
9	ÇEBİTAŞ A.Ş.	Demir Çelik San.
10	KOCAER HADDE A.Ş. ALIĞA ŞB.	Demir Çelik San.

İhracatta ilk 10 firma, 100 büyük firmanın ihracatının %67'sini karşılamaktadır.

100 BÜYÜK FİRMA İÇİNDE EN YÜKSEK İSTİHDAM SAĞLAYAN İLK 10 ÜYEMİZ

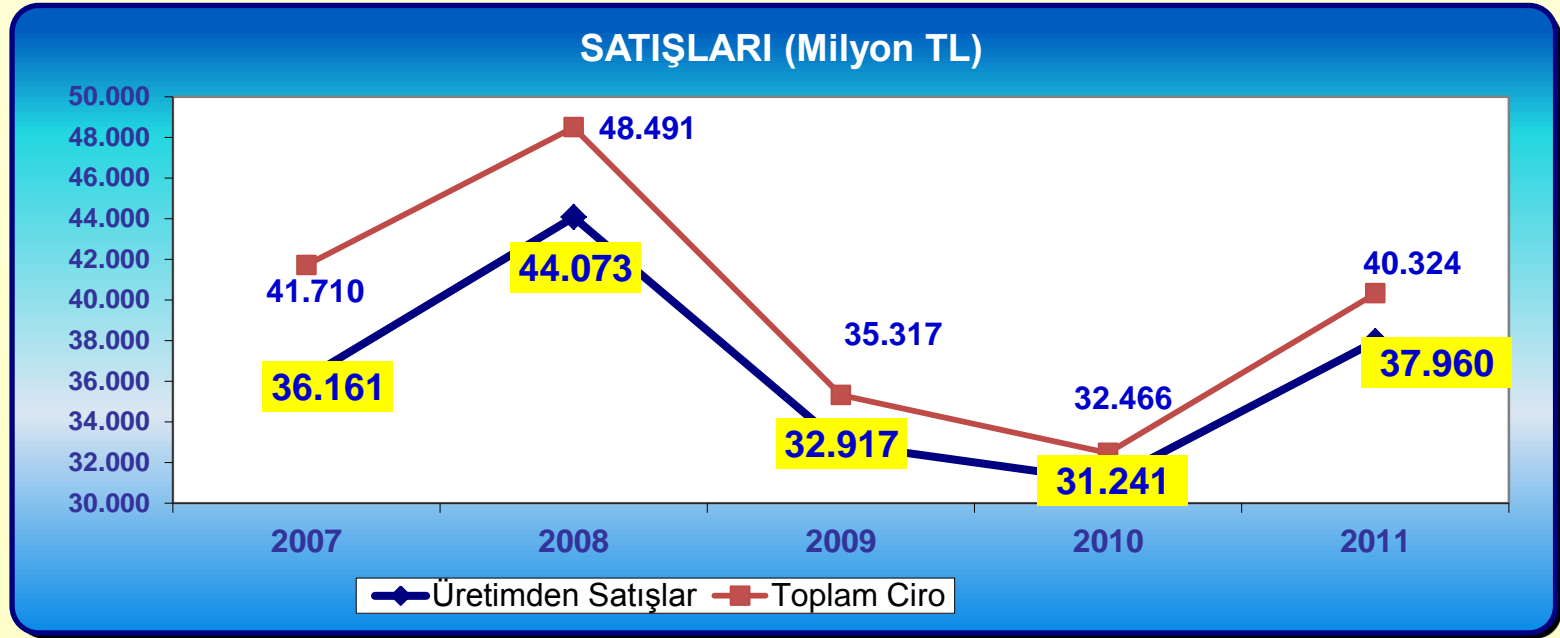
SIRA	FİRMA	SEKTÖR
1	İMBAT MADENCİLİK A.Ş.	Maden San.
2	HUGO BOSS LTD.ŞTİ.	Dış Giyim San.
3	DELPHI AUTOMOTIVE LTD. ESBAŞ ŞB.	Otomotiv Yedek Parça San.
4	PETKİM PETROKİMYA A.Ş.	Kimya San.
5	BMC SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Taşıt ve Diğer Ulaşım Araçları San.
6	ABALIOĞLU YEM ENTEGRE ŞB.	Et ve Et Ürünleri San.
7	CMS JANT A.Ş.	Otomotiv Yedek Parça San.
8	TÜPRAŞ A.Ş. İZMİR RAF. MÜD.	Rafine Edilmiş Petrol Ürünleri San.
9	SCHNEIDER ELEKTRİK A.Ş.	Elektrik Cihazları San.
10	KLİMASAN A.Ş.	Soğutma San.

İstihdamda ilk 10 firma, 100 büyük firmanın istihdamının %39'unu karşılamaktadır.

100 BÜYÜK FİRMA İÇİNDE EN YÜKSEK AR-GE HARCAMASI OLAN İLK 10 ÜYEMİZ

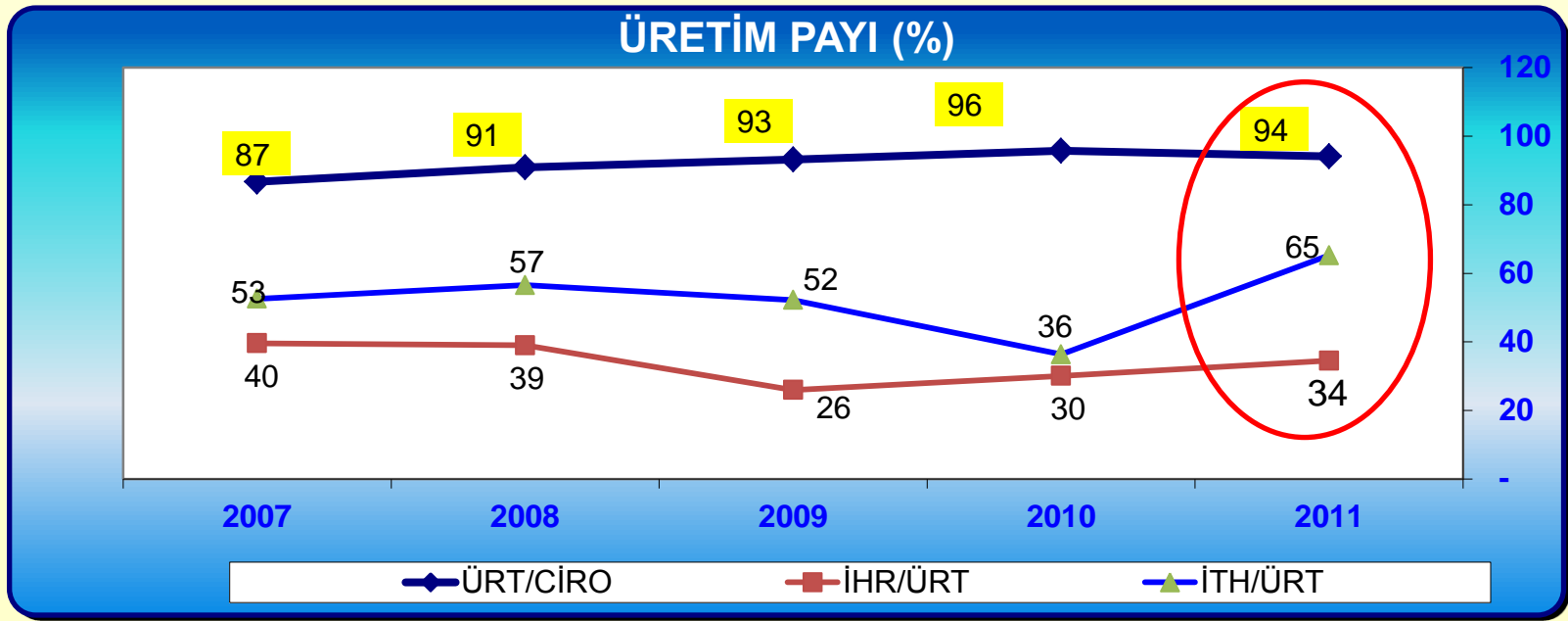
SIRA	FİRMA	SEKTÖR
1	BMC SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	Taşıt ve Diğer Ulaşım Araçları San.
2	DYO BOYA FABRİKALARI A.Ş.	Kimya San.
3	SCHNEIDER ELEKTRİK A.Ş.	Elektrik Cihazları San.
4	CMS JANT A.Ş.	Otomotiv Yedek Parça San.
5	S.S. TARIŞ ÜZÜM	Kuru Meyve, Sebze İşleme ve Diğer Gıda San.
6	PINAR SÜT A.Ş.	Süt ve Süt Ürünleri San.
7	KANSAI ALTAN A.Ş.	Kimya San.
8	KLİMASAN A.Ş.	Soğutma San.
9	ZF LEMFÖRDER AKS A.Ş.	Otomotiv Yedek Parça San.
10	ÜNİTEKS GIDA TEKSTİL A.Ş.	Dış Giyim San.

Ar-Ge harcamalarında ilk 10 firma, 100 büyük firmanın Ar-Ge harcamalarının %82'sini karşılamaktadır.

	DEĞİŞİM (%)
	2010/2011
Üretimden Satışlar	22
Ciro	24

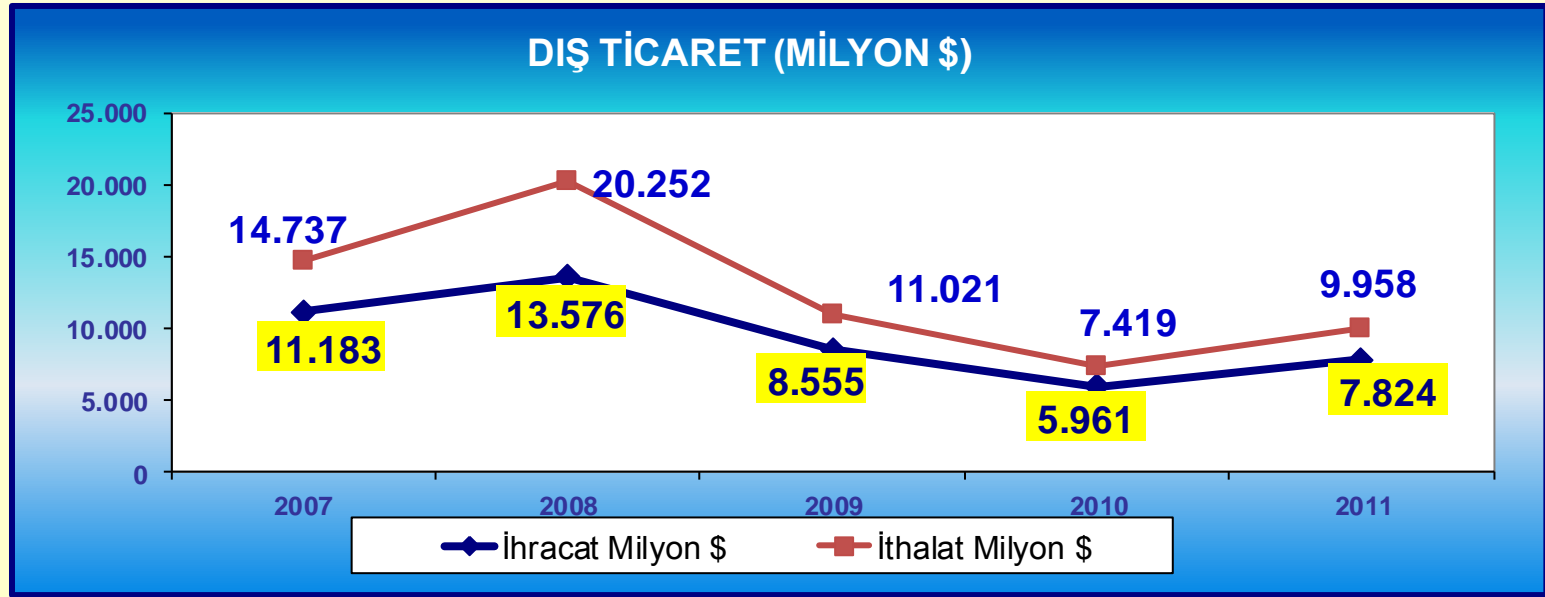
Son 2 yılda satışlarda yaşanan düşüş eğilimi, 2011 yılı ile birlikte yerini artışa bırakmıştır. Güçlü toparlanma sinyallerinin verildiği 2011 yılında, üretimden satışlarda %22, ciroda %24'lük artış gerçekleşmiştir.

Yıllar itibari ile ciro içinde üretimin payı artarken, 2011 yılında 2 puan düşüşe geçerek %94 olarak gerçekleşmiştir.

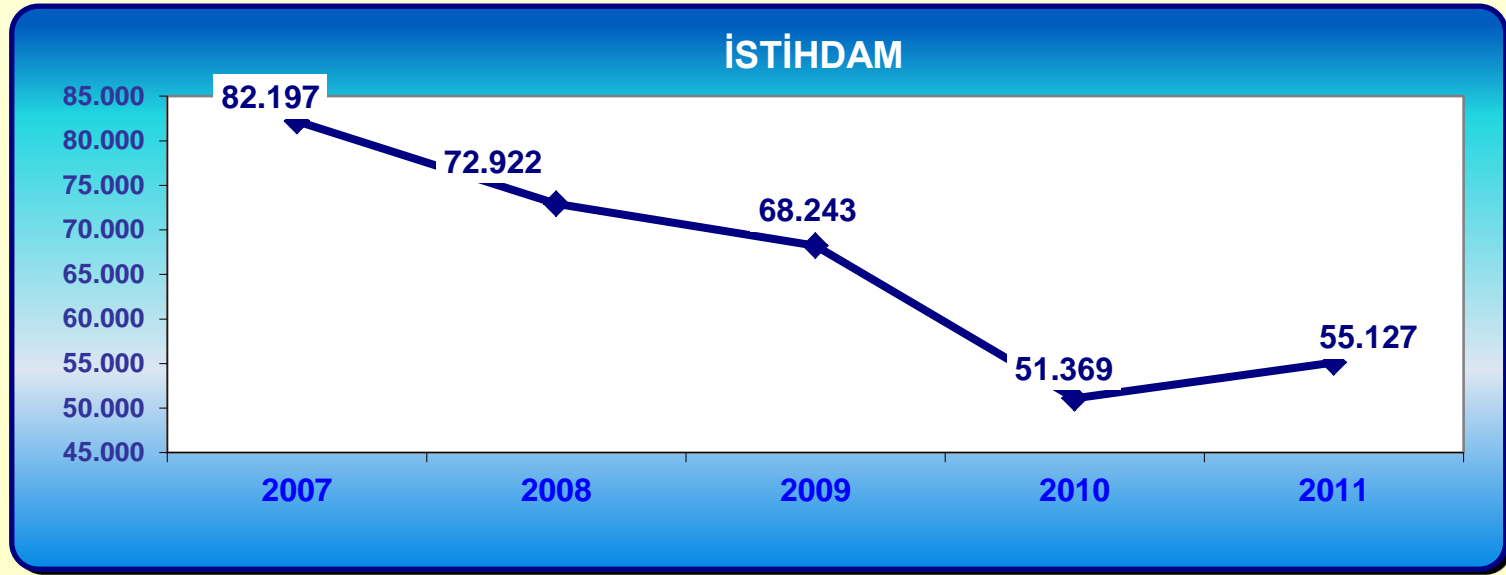
100 Büyük firmamızın üretimleri içinde ihracatın payında artışa geçilse de, hala 2008 öncesinin altındadır. İhracat/üretimde ilk 100 firma ortalaması %34 olan Türkiye ortalaması ile aynıdır. Bu da, **100 dolarlık üretimin, 34 dolarının ihraç edildiğini göstermektedir.**

Türkiye ortalaması %43 olan ithalat/üretimde, ilk 100 firmamızın üretiminde ithalatın payı son 5 yılın en yüksek seviyesine çıkarak %65 olarak gerçekleşmiştir. **Yani 100 dolarlık üretim için firmalarımız 65 dolarlık mal ithal etmiştir.**

	DEĞİŞİM (%)
	2010/2011
İhracat	31 ↑
İthalat	34 ↑

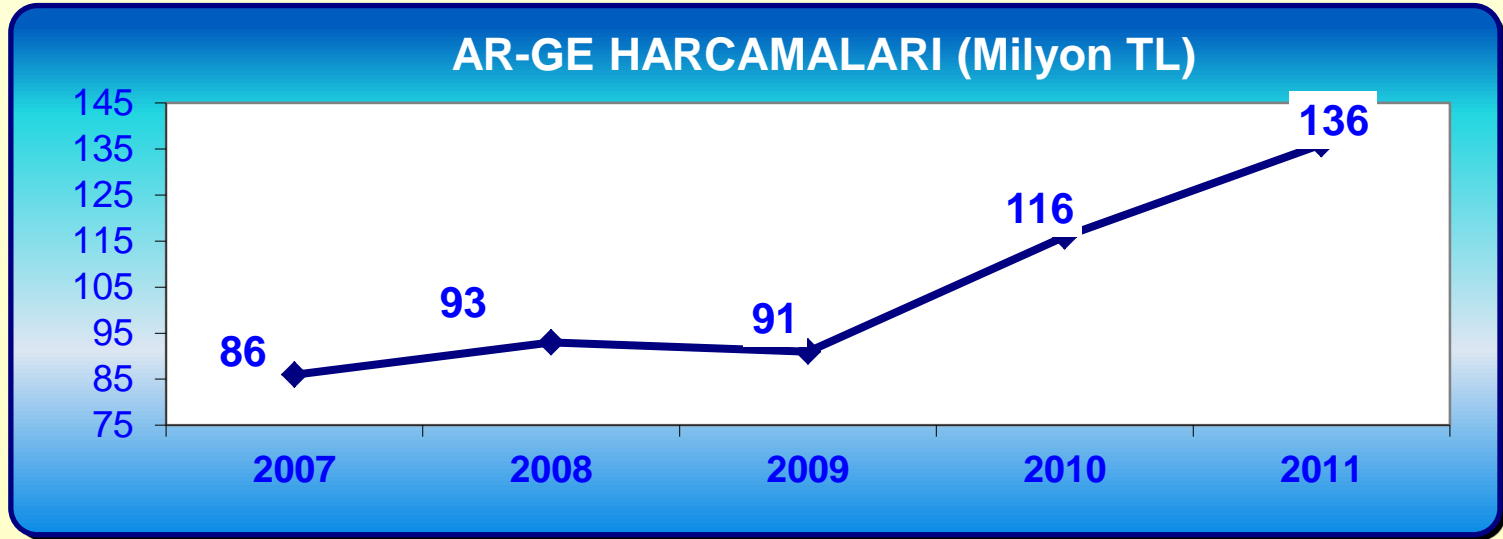
2011 yılında 2010 yılına göre; ihracatta %31, ithalatta da %34 oranında artış yaşanmıştır. Daralan küresel piyasalarda üyelerimiz, alternatif pazar bulma konusunda başarılı bir yıl geçirmiştir.

	DEĞİŞİM (%)
	2010/2011
İstihdam	7

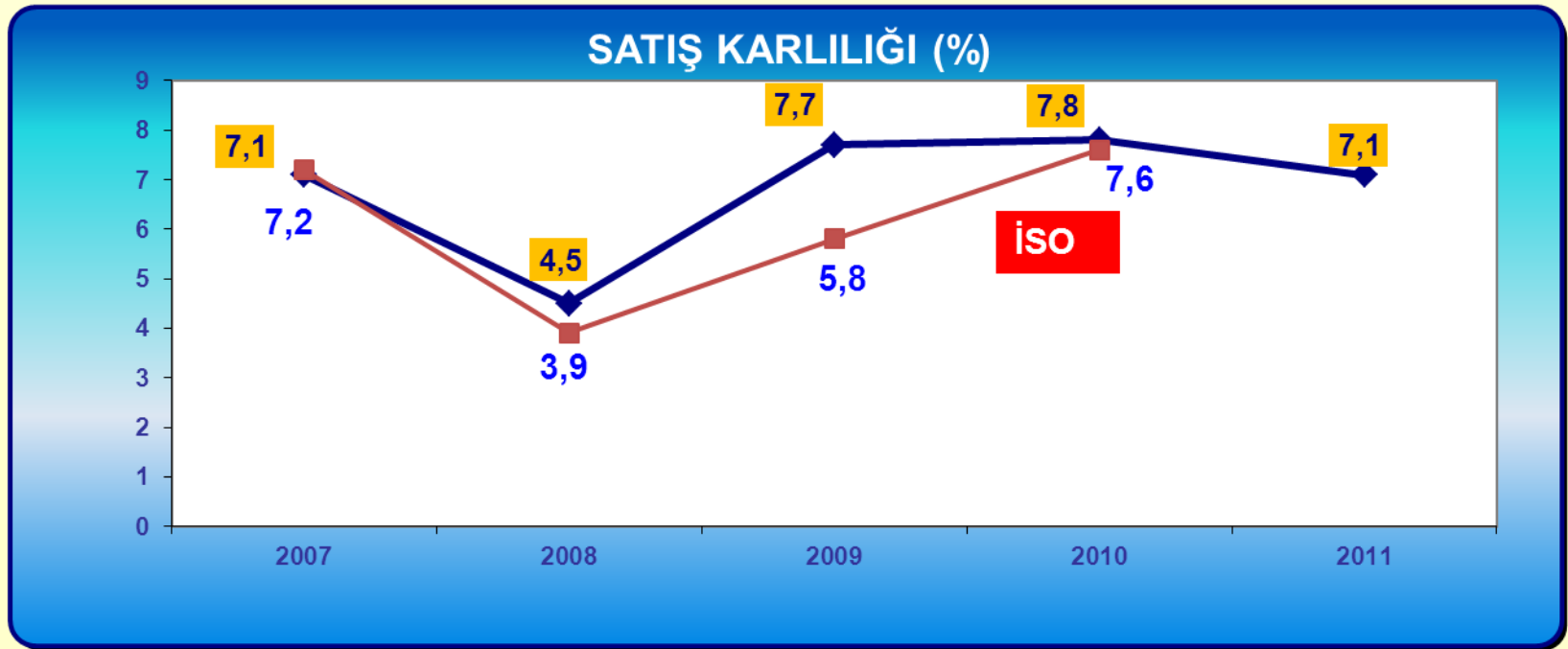
Pazar daralmasıyla birlikte, küresel piyasalarda üretim ve ihracatta yaşanan gerileme özellikle 2010 yılında istihdama olumsuz yansımış idi.

Ekonomide yaşanan toparlanma, firmaların istihdam kapasitelerini de olumlu yönde etkilemiştir. 2011 yılı itibari ile istihdamda %7 artış, sevindirici ancak yeterli değildir.

	DEĞİŞİM (%)
	2010/2011
Ar-Ge Harcamaları	17 ↑

Orta ve yüksek teknoloji ürünlerin hakim olduğu, fark yaratmanın öne çıktığı bir süreçte üyelerimizin ar-ge giderlerinin yükseliyor olması, gelecek adına umut vermektedir. 2010 yılına göre ar-ge harcamalarında %17'lik artış, son 5 yılda da %58'lik artış oldukça önemlidir.

Karlılık oranları bizlere işletme imkanlarının ne ölçüde etkin kullanıldığını gösterir.

Net karın ciroya bölünmesi ile elde edilen satış karlılığında; 2008 yılında bozulan ivme, 2009 ve 2010 yılında toparlanma eğilimine geçmiştir.

Mal ve hizmet üretiminde yaşanan olumlu gelişmeler bu yıllarda satış karlılığını artırsa da, 2011 yılında 0,7 puanlık bir azalma söz konusudur.

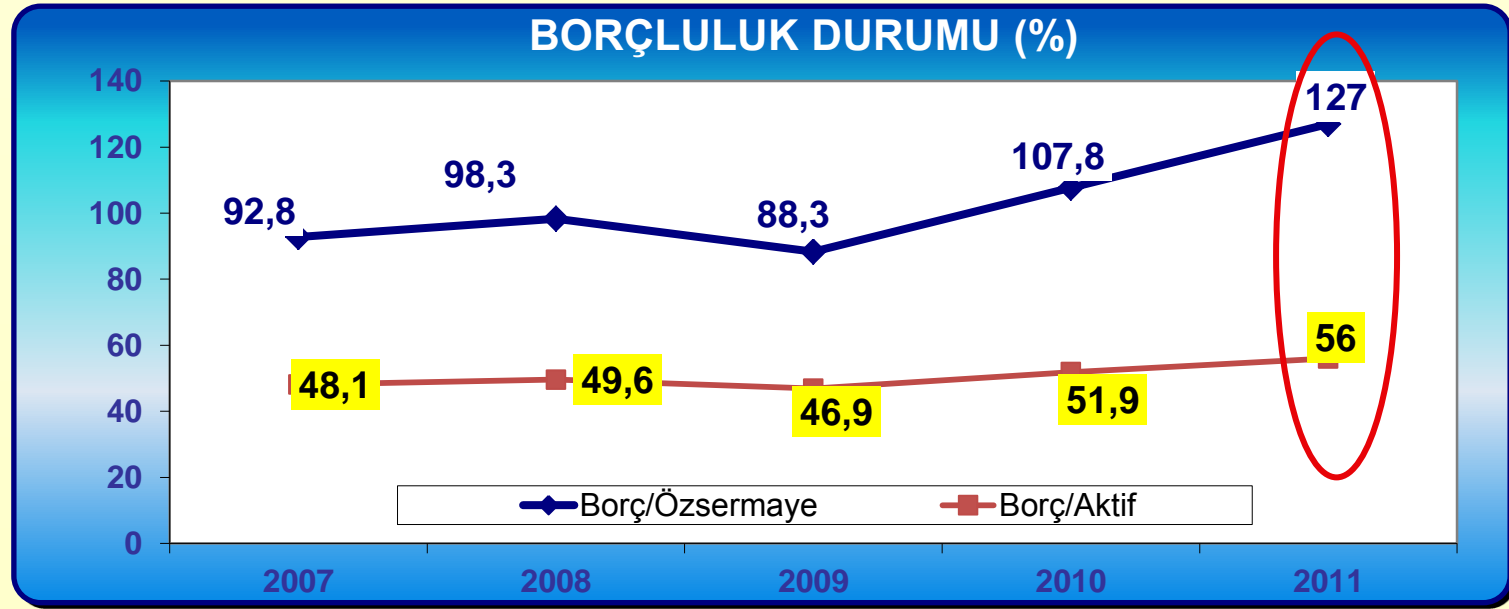
İSO 500 büyük sanayi kuruluşu çalışmasının yıllar itibari ile analizinin de Odamız sonuçları ile birebir örtüşmesi, üyelerimizin ülkenin dev firmalarından farklı bir yapı içinde olmadıklarını göstermektedir.

Bir şirketin yapmış olduğu yatırımın karlılığını gösteren Aktif karlılık ve özsermaye karlılık oranında 2009 ile birlikte başlayan artış eğilimi devam etmiştir.

2011 yılında özsermaye erirken, özsermaye karlılığının artışında net kardaki %14'lük artış etkin olmuştur.

Finansal riskin göstergesi olan ve borçlanma oranı olarak adlandırılan **borç/özsermaye oranı** kaynak yapısındaki olası olumsuzluğu göstermesi açısından önemlidir. **Firmaların finansman ihtiyacını özkaynaklarıyla mı yoksa borç yoluyla mı sağladığının tespiti**dir.

Özsermaye yetersizliğinin firmalarımızın yapısal bir sorunu olduğunu biliyoruz.

Ancak **oranın %100'ü aşması durumu risklidir**. Dolayısı ile grafik son 5 yılda firmalarımızın borçlanma açısından taşıdığı riski açıkça göstermektedir.

Borç/aktif oranı işletmenin yatırımlarının finansmanında ne ölçüde borç kullanıldığını ifade eder. %50'nin altındaki oranlar tercih sebebidir. 2010 yılında risk sınırına girilmesi durumu, 2011 yılında %56 oranında sınırın aşılması ile devam etmiştir.

100 BÜYÜK FİRMANIN SEKTÖRLERE GÖRE DIŞ TİCARETİ (Milyon \$)

SEKTÖR	İHRACAT	İHRACAT PAY (%)	İTHALAT	İTHALAT PAY (%)	DIŞ TİCARET AÇIĞI
GIDA, İÇKİ, TÜTÜN	978	12,45	1.087	10,87	-109
DOKUMA, GİYİM, DERİ, AYAKKABI	636	8,10	243	2,43	393
ORMAN ÜRN. VE MOBİLYA	18	0,24	2	0,02	17
KAĞIT VE BASIM	42	0,53	143	1,43	-101
KİMYA, PETROL, LASTİK, PLASTİK	3.497	44,51	6.540	65,37	-3.044
TAŞ VE TOPRAĞA DAYALI	181	2,31	65	0,65	117
METAL ANA	1.279	16,27	1.038	10,38	240
DİĞER İMALAT	2	0,03	0	0,00	2
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	25	0,32	59	0,59	-34
METAL EŞYA, MAKİNA VE TEÇH.	135	1,72	126	1,26	8
TAŞIT ARAÇLARI	1.031	13,17	655	6,57	376
TOPLAM	7.824	100,00	9.958	100,00	-2.134

Net İhracatçı

Net İthalatçı

2011 yılı 100 büyük firma listemizde en net ihracatçı ve en net ithalatçı sektörlerimiz değişmezken, krizden etkilenen taşıt sektörünün ihracatındaki artış ile gıda, içki, tütünün ithalatındaki artış dikkat çekicidir. **Toplamda da bir Türkiye gerçeği olarak, ithalatçı yapımızın aynen korunduğu görülmektedir.**

100 BÜYÜK FİRMANIN DIŞ TİCARETİNİN ÜRETİMDEN SATIŞLAR İÇİNDEKİ PAYI (%)

SEKTÖR	İHRACAT / SATIŞ (%)	İTHALAT / SATIŞ (%)
GIDA, İÇKİ, TÜTÜN	23,5	25,9
DOKUMA, GİYİM, DERİ, AYAKKABI	81,7	30,3
ORMAN ÜRN. VE MOBİLYA	23,5	2,1
KAĞIT VE BASIM	11,4	30,8
KİMYA, PETROL, LASTİK, PLASTİK	31,5	103,4
TAŞ VE TOPRAĞA DAYALI	20,8	7,5
METAL ANA	60,0	48,6
DİĞER İMALAT	1,1	0,0
MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	3,1	7,3
METAL EŞYA, MAKİNA VE TEÇH.	31,7	29,7
TAŞIT ARAÇLARI	58,7	36,8
ORTALAMA	34,1	64,8

Üretimden satışlar içinde dış ticaretin sektörel payı incelendiğinde; Dokuma, giyim sektöründe ihracatın üretimden satışlar içindeki payı %81,7, Metal Ana'nın payı %60, taşıtın payı %58,7'dir. Üretimden satışlar içindeki ithalatın payı, kimya petrolde %103, Metal Ana'da %48,6, taşıtta %36,8'dir.

GENEL DEĞERLENDİRME I

- TÜRKİYE, özel makro ekonomik koşullar ile özel davranış özelliği gösteren firmalar ve bireylere sahip bir toplumdur. Nitekim uygulanan makro ekonomik politikalarla, adeta yerli üreticisini korumayan, ithalatı cazip kılan bir iklim yaratılmaktadır.
- Firmalarımız çok uzun yıllar süren enflasyon nedeniyle özsermaye yerine dış kaynak ile yatırımlarını gerçekleştirmeye, yani çarkları borç ile çevirmeye alışkın hale gelmiştir. Ayrıca daha çok emek yoğun sektörler yöneldikleridir.
- Halkımız ise yeterince çalışmadan, gelir düzeyini yeterince artırmadan yüksek tüketim beklentisine sahip olmuş ve bu beklentiyi kredilerle realize etmeye çalışmıştır.

Bu durumun yansıdığı başlıca alan ise net katma değer paylaşımı olmuştur.

- Emek-yoğun sektörlerin çoğunlukta olması net katma değer içinde ücret payının yüzde 40'lar düzeyinde olmasına neden olmuştur. Son yıllarda bu pay azalmaktadır. Bu durum Ar-Ge harcamalarıyla birlikte emek verimliliğindeki artışa işaret etmektedir. Zaten 100 büyük firmanın Ar-Ge harcamalarındaki artış bunu teyit etmektedir.
- Net katma değerden faize ayrılan pay azalmakla birlikte, hala yüksek bir düzeyde %8'lerde bulunmaktadır. 2011 yılında bu pay, Merkez Bankası'nın dolaylı yollarla da olsa faizi artırmaya yönelik politikaları sonucu artmıştır. Bu oranın daha artmaması kredi kullanmak istenilmemesinden çok, bankaların kredi konusundaki çekingen tavrıyla da ilgilidir.

GENEL DEĞERLENDİRME II

- Enflasyondan arındırılmış değerler olarak bilinen reel değişim, son 5 yılda önemli başlıklarda ciddi bir gerilemenin olduğunu göstermektedir. Konjonktürel durum buna sebep olmuş olsa da, firmalarımız açısından dikkatli olunması gereken bir süreç söz konusudur.
- Özsermayede görülen daralma, daha fazla borç, daha az yatırım anlamına geldiğinden firmanın kaynak yaratamama sorununu açıkça ortaya koymaktadır. Tüm bunlar, bugün ülkemizin en önemli sorunlarından biri haline gelen tasarrufların neden düşük olduğunu ve artırılmasının önemini de açıklamaktadır.
- Kaynak yapısının iyileştirilmesi yönünde Temmuz ayında yürürlüğe girecek olan TTK ve Basel 2 zorlu bir süreç olsa da, firmalarımıza önemli fırsatlar sunmaktadır.
- Ekonominin %8,5 oranında büyüdüğü bir yılda, 100 büyük firmada reel anlamda net katma değer ve net kardaki artışların yüzde 2'ler gibi düşük bir düzeyde kalması oldukça düşündürücüdür.
- Bu nedenle de; yatırım ikliminin iyileştirilmesi, düşük faiz, gerçekçi kur değerlemesinin yapılması ve özellikle de girdi maliyetleri içinde önemli bir payı olan enerji maliyetlerinin uluslararası rakipler karşısında makul seviyelere çekilmesi halinde reel sektörün performansının olumlu etkileneceği bir gerçektir.

GENEL DEĞERLENDİRME III

- Bugün, döviz kurları belli bir aralıkta istikrarı yakalamış görünmektedir. Ancak, geleneksel yaz bolluğu ve sıcak para için uygun iklimi sağlayan ucuz borsa ve yüksek faiz, kurlarda gerileme potansiyelini artırmaktadır.
- Yılın ilk çeyreğinde yavaşlayan ekonomi, ikinci çeyrekte de yavaşlamaya devam edecek gibi görünmektedir.
- Bu da istihdamdaki iyileşmeyi geciktirmektedir.
- Cari açık gerilemekle birlikte beklenen düzeyde değildir.
- En büyük pazarımız olan AB ülkelerinde ve özellikle Euro Bölgesi'nde krizden çıkış için henüz yeterli sinyal alınmamaktadır.
- Enerji fiyatlarında yaşanan gerileme, piyasalar üzerinde olumlu katkı yapacaktır. Bu ürünler üzerindeki vergi yükünün azaltılmasıyla bu katkı daha da artırılabilir.

Konjonktüre ilişkin bu görüntü ile 100 büyük firmaya ilişkin değerlendirmeler birleştirildiğinde;

- Yavaşlayan büyüme hızı ve küresel koşullar dikkate alındığında, iç talepteki gelişmeler kritik hale gelmiştir.
- Gerek devletin borç çevirme maliyetinin düşürülmesi, gerek firmaların daha ucuz krediye ulaşması, gerekse vatandaşın talebini artırması açısından kredi faizleri oldukça kritik bir konumdadır. Ayrıca faizler sıcak para riskini azaltmak açısından da önemli hale gelmiştir.
- Dolayısıyla Merkez Bankası'nın faizleri düşürmesi için uygun makro ve küresel iklim oluşmuştur. Faizlerdeki olası düşmenin ithal değil de yerli ürün ve girdilere yönelmesi açısından Merkez Bankası'nın kurlarda ciddi bir gerileme yaşanmasına imkan vermemesi gerekmektedir.
- Türkiye'deki firmaların en önemli sorunlarının başında gelen özsermaye yetersizliğinin getirdiği faiz yükü, firmalar için hayati öneme sahip bir konudur. Bu nedenle Merkez Bankası'nın faizleri düşürmesi kadar, sermaye artırımına yönelik olarak devletin muhtelif modellerle katkı sağlaması (doğrudan nakit desteği, istihdam giderlerinin azaltılması, faiz iadeli Hazine kaynaklı krediler vb.) ve vergi teşviklerini de biran önce hayata geçirmesi gerekmektedir. Daha sonra sistem artacak karlarla ve doğacak kurumlar vergisi hasılatı ile zaten kendisini finanse edecektir. Bu durum, tüm ekonomi açısından olumlu katkı yapacaktır.

Teşekkürler

